

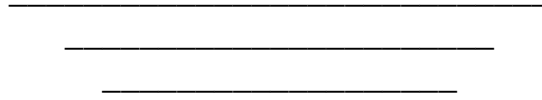
**Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunun Şəki filialı**

**Pedaqoji universitet və institutlarda bakalavr hazırlığında
tədris olunan “Didaktika” fənninin
proqramı**

Bakı-2010

**Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
AMI-nin Şəki filialı**

**Pedaqoji universitet və
institutlarda bakalavr hazırlığı üçün proqram**

Didaktika

Bakı - 2010

Tərtib edənlər:

**pedaqoji elmləri doktoru F.N.İbrahimov,
pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru S.R.B diyev**

Rəyçi: pedaqoji elmlər doktoru prof. A.Abbasov

Redaktor: pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dos. N.  l biyev

İzahat vərəqəsi.

Azərbaycan Respublikasında təhsil dünyəvi və fasiləsiz xarakter daşımaqla cəmiyyətin və dövlətin maraqlarını əks etdirən strateji əhəmiyyətli prioritet fəaliyyət sahəsidir. Təhsilin əsas məqsədi Azərbaycan dövləti qarşısında öz məsuliyyətini dərk edən, xalqının milli ənənələrinə və demokratiya prinsiplərinə, insan hüquqları və azadlıqlarına hörmət edən, vətənpərvərlik və azərbaycançılıq ideyalarına sadıq olan, müstəqil və yaradıcı düşünən vətəndaş və şəxsiyyət yetişdirmək, milli mənəvi və ümumbəşəri dəyərləri qoruyan, inkişaf etdirən, geniş dünyagörüşünə malik olan, təşəbbüsləri və yenilikləri qiymətləndirməyi bacaran, nəzəri və praktik biliklərə yiyələnən, müasir təfəkkürlü və rəqabət qabiliyyətli mütəxəssis kadrlar hazırlamaq, sistemləşdirilmiş bilik, bacarıq və vərdişlərin mənimsənilməsini, ixtisasının daim artırılmasını təmin etmək, təhsil alanları ictimai həyata və səmərəli əmək fəaliyyətinə yönəltməkdir.

Təhsil məqsədlərinin uğurla həyata keçməsinə şərtləndirən amillər sırasında təhsil verənlərin xüsusi yeri vardır. Təhsilverənlərin bu işdə imkandaşılıq funksiyasını necə yerinə yetirməsi çox önəmlidir. Təhsil prosesinin iştirakçısı və imkandaşılıqçı olan kadrların pedaqoji nəzəriyyə və texnologiyaları mənimsəyib səriştəli şəkildə istifadə etdiyi halda nəzərdə tutulan nəticəyə nail olmaq mümkündür. Bu reallığı nəzərə alan pedaqogika elmi də təhsil qarşısında qoyulan tələbləri ödəmək yönümündə nəzəriyyə və texnologiyalar işləyib hazırlamaqdadır. Son dövrlərdə pedaqogika elminin mühüm sahəsi, təlim və təhsil haqqında nəzəriyyə-didaktika müasir tələblərə uyğun inkişaf etməkdədir. Müasir təlim və təhsil nəzəriyyəsi və texnologiyası nəyi və necə öyrətmək problemlərindən başqa, həmçinin nə vaxt, harada, kimi və nə üçün öyrətmək, tərbiyə etmək, inkişaf etdirmək və formalaşdırmaq problemlərini də intensiv surətdə tədqiq edir.

Odur ki, deyilənlərə istinad edərək təhsil məqsədlərinin həyata keçirilməsi prosesinin əsas iştirakçısı olacaq pedaqoji kadrların təhsil və təlim nəzəriyyə və texnologiyalarına mükəmməl şəkildə yiyələnmələri üçün pedaqoji profilli ali məktəblərin bakalavr pilləsində tətbiq edilən “Təlim və təhsilin ümumi məsələləri (didaktika)” üzrə tədris proqramının yeni variantının işlənilməsi vacib bilinmişdir.

Bu proqram yeddi başlıqla əhatə olunan otuz mövzudan ibarətdir. Təqdim olunan mövzuların 60 akademik saatının mühazirə, 60 akademik saatının isə seminar məşğələlərində tələbələrə mənimsədilməsi nəzərdə tutulur.

Proqramda tələbələrə aşağıdakı məzmunun çatdırılması nəzərdə tutulmuşdur:

- didaktika müstəqil elm deyildir, o pedaqogika elminin ən mühüm sahəsidir (tərkib hissəsidir), təlim və təhsil haqqında nəzəriyyədir, inkişafdadır, problemləri həmişəyaşardır;

- təhsil sistemləşdirilmiş bilik, bacarıq və vərdişlərin mənimsənilməsi prosesi və onun nəticəsidir; təhsil sahəsində Azərbaycan Respublikasının dövlət siyasəti mövcuddur və bu siyasət konkret prinsiplərlə şərtlənir;

- təhsil sahəsində dövlət standartları, təhsil proqramı (kurikulum) mövcuddur, təhsilverənlərin, təhsilalanların vəzifələri vardır. Azərbaycan Respublikasında orta ümum təhsil icbaridir;

- təhsil sisteminin idarə olunması, təhsil subyektlərinin hüquqları, vəzifələri və sosial müdafiəsi “Təhsil haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu” ilə tənzimlənir;

- təhsil sistemlidir, o müəyyən, dövlət tərəfindən rəsmiləşdirilən quruluşa malikdir; təhsilin pillələri və səviyyələri mövcuddur, onların özünəməxsus xüsusiyyətləri vardır;

- təlim mürəkkəb anlayışdır, müəllim və şagirdlərin xüsusi təşkil olunmuş prosesdə məqsədli və idarə olunan qarşılıqlı fəaliyyətidir, təhsilləndirici - tərbiyəedici və inkişafetdirici funksiyalar daşıyır;

- təlim prosesi sistemdir, o idraki-psixoloji əsaslara malikdir, mərhələlidir, amilləri vardır;

- təlim sisteminin əsas tərəfləri müəllim və şagirdlərdir, onların fəaliyyət xüsusiyyətləri mövcuddur, təlim sisteminin də digər sistemlər kimi altsistemləri vardır;

- təlim prosesinin invariant xassələri var, onun qanunauyğunluqları, prinsipləri, üsulları, vasitələri, təşkili formaları mövcuddur;

- təlim materialının məzmunu təhsilin məqsədindən, ictimai tələbatlardan, sosial və elmi-texniki tərəqqinin tempindən, məktəblilərin yaş imkanlarından, təlim və təhsil-tərbiyə nəzəriyyəsinin və təcrübəsinin inkişaf səviyyəsindən, tədris müəssisələrinin maddi-texniki və iqtisadi imkanlarından asılıdır;

- təlim prosesi daim təkmilləşdirilir, təlim texnologiyaları üçün bu sistem açıqdır, təlimin nəzəriyyəsi ilə praktikasını dialektik vəhdətdədir.

Proqrama daxil olunan başlıcaların və onların əhatə etdiyi mövzuların sistemi və ardıcılığı göstərilən məsələlərin mənimsənilməsinə istiqamətləndirilmişdir.

Didaktika (60 s.)

I. Didaktika təlim və təhsil haqqında nəzəriyyədir (4 s.)

Elmi idrakın formaları sırasında nəzəriyyənin yeri və xüsusiyyətləri. Didaktika haqqında ümumi anlayış, didaktikanın obyektı və predmeti. Didaktikanın inkişafı: didaktik sistemlər, yanaşmalar və konsepsiyalar. Didaktikanın qarşısında duran vəzifələr. Didaktikanın qolları, başlıca kateqoriyaları. Didaktikanın müasir problemləri.

II. Təhsil. Təhsil sistemi və onun prinsipləri (8 s.)

Təhsil anlayışı. Təhsil sahəsində dövlət siyasəti. Təhsil haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Təhsil sisteminin quruluşu. Təhsilin təşkili. Təhsilin məqsədi, məzmunu. Təhsil pilləsinə uyğun məzmun və həcmnin müəyyənləşdirilməsi amili. Təhsiləmə formaları. Təhsil müəssisələri. Məktəbəqədər və ümumi orta təhsilin əsas xüsusiyyətləri. Təhsilin pillələri. Peşə-ixtisas təhsili. Ali təhsildən sonrakı təhsil, əlavə təhsil formaları, xüsusi təhsil. Xüsusi istedadlıların təhsilinin təşkili. Təhsil sahəsində dövlətin vəzifələri, təhsil alanların və təhsilverənlərin hüquq və vəzifələri, onların sosial müdafiəsi. Təhsillə bağlı sahibkarlıq fəaliyyəti. Təhsil sistemində mülkiyyət münasibətləri. Təhsil sahəsində dövlət standartları. Təhsil proqramı (kurikulum). Təhsil planı və fənlərin yerləşdirilmə sistemi. Tədris proqramı və dərslik. Azərbaycan Respublikasında dərslik siyasəti.

III. Təlim. Təlimin idraki-psixoloji əsasları, təlim sisteminin əsas komponentləri (12 s.)

Təlim anlayışı. Təlim anlayışının mürəkkəbliyi. Təlimin başlıca məqsədi. Elmi idrakla təlim prosesinin qarşılıqlı səciyyəsi. Təlim prosesinin psixoloji və idraki əsasları. Təlimin mərhələləri. Təlimdə motiv problemi. Təlim sisteminin əsas komponentləri. Təlimdə müəllim fəaliyyətinin əsas xüsusiyyətləri. Təlimdə şagird fəaliyyətinin əsas xüsusiyyətləri. Müəllim və şagird fəaliyyətinin diaqnostikası. Müasir məktəbin müəllimi. Təlim zamanı müəllimin öz psixoloji vəziyyətini tənzim etməsi. Təlimin sistem anlamı. Biliyin əsasən hazır ötürülməsini və problemlə öyrənməni özündə ehtiva edən altsistemlər.

IV. Təlim prosesinin qanunauyğunluqları və prinsipləri (8 s.)

Qanunauyğunluq anlayışının elmi şərhı. Təlim prosesinin qanunauyğunluqları ilə bağlı fikir və mülahizələrdəki müxtəliflik. Təlimin qanunauyğunluqlarının qruplaşdırılması. Təlim prinsipləri haqqında anlayış. Təlim prosesinin prinsipləri sistemi. Prinsiplərin (müvafiqlik, nəzəriyyə ilə praktikanın əlaqəsi, elmilik, şüurluluq və fəallıq, əyanilik, sistematiklik və ardıcılıq, biliklərin möhkəm əsaslarda verilməsi və s.) səciyyələndirilməsi.

V. Təlimin üsulları və vasitələri. Müvəffəqiyyətə nəzarət və onun qiymətləndirilməsi (10 s.)

Təlim üsulu (metodu) və təlim priyomları anlayışı. Təlim üsullarının təsnifatı problemi. Yeni tədris materialının əsasən qavranılmasına, biliklərin, bacarıq və vərdişlərin formalaşmasına və tətbiqinə xidmət edən ənənəvi üsullar. Təlimi fəallaşdıran üsul və priyomlar. Təlim üsullarının seçilməsi şərtləri. Təlim vasitələri. Təlimdə müvəffəqiyyətə, şagird nailiyyətinə nəzarətin mahiyyəti, məzmunu və növləri. Nəzarət üsulları və təşkili formaları. Təlimdə müvəffəqiyyətin, şagird nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi. Müvəffəqiyyətin hesaba alınması.

VI. Təlimin təşkili formaları (8 s.)

Təlimin təşkili formalarının inkişafı tarixindən. Dərs: onun xüsusiyyətləri, tipləri. Dərsin strukturu. Qeyri-standart dərslər. Təlim texnologiyalardan dərs sistemində istifadə imkanları. Təlim prosesinin təşkilinin digər (köməkçi) formaları. Təlimin təşkili formalarından asılı olaraq şagirdlərin müstəqil işi, onun tipləri və növləri. Yeni təlim texnologiyaları ilə tətbiq olunan dərslər. Müəllimin dərslə hazırlaşması.

VII. Didaktikanın müasir problemləri (10 s.)

Təlim prosesinin yeni texnologiyaları haqqında anlayış. Təlim prosesində yeni texnologiyaların struktur və funksional komponentləri. Təlim prosesində yeni texnologiyaların tətbiqi prinsipləri. Təlim prosesinin yeni texnologiyalarının sosial, fəal və yaradıcı vətəndaşın formalaşmasında rolu. Fəal təlimin mahiyyəti.

Təlim prosesinin spiralvari inkişafı. Şagirdlər qarşısında qoyulan tələblərin onlar tərəfindən həyata keçirilə bilməməsinin səbəbləri və mövcud çatışmazlığın olmaması üçün öyrədici mühitin (əşyavi, informasiyalı, sosial-psixoloji, emosional) olmasının vacibliyi. Yeni təlim texnologiyalarının tətbiq olunduğu dərslərdə konstruktivizm və əməkdaşlıq fəlsəfəsi.

Yeni texnologiyalar əsasında qurulan təlimin prinsipləri. Fəal (və ya interaktiv) dərsin strukturu. Fasilitator-müəllimin problemləli vəziyyətin, dialoji mühitin formalaşdırma bacarığı. Portfolio. Yeni təlim texnologiyaları tətbiq olunan dərslərdə şagird fəaliyyətinin stimullaşdırılması.

Təlimdə informasiya-kommunikasiya texnologiyalardan (İKT) istifadə, Milli Kurikulumun tətbiqi, yeni təhsil paradigmalarının axtarılması, inkişafetdirici təlim nəzəriyyəsinin, müxtəlif sistemlərinin işlənilməsi ilə bağlı psixoloji və pedaqoji aspektli araşdırmaların yeni texnologiyaların tətbiqinə yönəldilməsi.

Didaktika fənninin təqvim-tematik planlaşdırılması

№	Mövzunun adı	mühazirə	seminar
	I. Didaktika təlim və təhsil haqqında nəzəriyyədir.	4 s	4 s
1.	Elmi idrakın formaları sırasında nəzəriyyənin yeri və xüsusiyyətləri. Didaktika haqqında ümumi anlayış, obyekt və predmeti. Didaktikanın inkişafı, didaktik sistemlər və nəzəriyyələr.	2 s	2 s
2.	Didaktikanın qolları, başlıca kateqoriyaları. Didaktikanın problemləri və qarşısında duran vəzifələr.	2 s	2 s
	II. Təhsil. Təhsil sistemi və onun prinsipləri.	8 s	8 s
1.	Təhsil anlayışı. Təhsilin məqsədi və məzmunu. Təhsil sahəsində dövlət siyasətinin əsas prinsipləri. Təhsil haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Təhsil sisteminin quruluşu. Təhsilin təşkili. Təhsilə formaları. Təhsil müəssisələri.	2 s	2 s
2.	Məktəbəqədər və ümumi təhsilin əsas xüsusiyyətləri. Təhsilin pillələri və səviyyələri. Peşə ixtisas təhsili. Ali təhsildən sonrakı təhsil, ixtisasartırma və ixtisas dəyişmə (yenidən hazırlanma) təhsili. Əlavə təhsilin digər formaları. Xüsusi təhsil. Xüsusi istedadlıların təhsilinin təşkili.	2 s	2 s
3.	Təhsil sahəsində dövlətin vəzifələri. Təhsilənlərin və təhsilverənlərin hüquq və vəzifələri, onların sosial müdafiəsi. Təhsil müəssisəsinin sahibkarlıq fəaliyyəti. Təhsil sistemində mülkiyyət münasibətləri.	2 s	2 s
4.	Təhsil sahəsində dövlət standartları. Təhsil proqramı (kurikulum). Tədris planı və fənlərin yerləşdirilmə sistemi. Tədris proqramı və dərslik. Azərbaycan Respublikasında dərslik siyasəti.	2 s	2 s
	III. Təlim. Təlim sisteminin idraki-psixoloji əsasları. Təlim sisteminin əsas komponentləri.	12 s	12 s
1.	Təlim anlayışı. Təlim anlayışının mürəkkəbliyi. Təlimin başlıca məqsədi.	2 s	2 s

2.	Elmi idrakla təlim prosesinin qarşılıqlı səciyyəsi. Təlimin idrakı əsasları.	2 s	2 s
3.	Təlimin psixoloji əsasları.	2 s	2 s
4.	Təlimin mərhələləri. Təlimdə motiv problemi.	2 s	2 s
5.	Təlim sisteminin əsas komponentləri. Təlimdə müəllim və şagird fəaliyyətinin xüsusiyyətləri. Müasir məktəbin müəllimi. Təlim prosesində müəllimin öz psixi vəziyyətini tənzim etməsi. Müəllim və şagird fəaliyyətinin diaqnostikası.	2 s	2 s
6.	Təlimin altsistemi anlayışı. Biliyin əsasən hazır ötürülməsini və problemlə öyrənməni özündə ehtiva edən altsistemlər.	2 s	2 s
	IV. Təlim prosesinin qanunauyğunluqları və prinsipləri.	8 s	8s
1.	Qanunauyğunluq anlayışının elmi şərhə. Təlim prosesinin qanunauyğunluqları ilə bağlı fikir və mülahizələrdəki müxtəliflik. Pedaqoji proseslərdə qanunauyğunluqların mövcudluğu.	2 s	2 s
2.	Təlimin qanunauyğunluqları və onların qruplaşdırılması.	2 s	2 s
3.	Təlimin prinsipi anlayışı. Təlimin prinsipləri sisteminin formalaşma mərhələləri.	2 s	2 s
4.	Təlim prinsiplərinin (müvafiqlik, nəzəriyyə ilə praktikanın əlaqəsi, elmilik, şüurluluq və fəallıq, əyanilik, sistematiklik və ardıcillıq, biliklərin möhkəm əsaslarda verilməsi və s.) səciyyələndirilməsi.	2 s	2 s
	V. Təlimin üsulları və vasitələri. Müvəffəqiyyətə nəzarət və onun qiymətləndirilməsi.		
1.	Təlim üsulu (metodu) və təlim priyomları anlayışı. Təlim üsullarının təsnifatı problemi.	10 s	10 s
2.	Yeni tədris materialının əsasən qavranılmasına, biliklərin, bacarıq və vərdişlərin formalaşmasına və tətbiqinə xidmət edən ənənəvi üsullar.	2 s	2 s
3.	Təlimi fəallaşdırıcı üsul və priyomlar. Təlim üsullarının		

	seçilməsi və uzlaşdırılması.	2 s	2 s
4.	Təlim vasitələri.	2 s	2 s
5.	Təlimdə müvəffəqiyyətə, şagird nailiyyətinə nəzarətin mahiyyəti, məzmunu və növləri . Nəzarət üsulları və təşkili formaları. Təlimdə müvəffəqiyyətin, şagird nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi. Müvəffəqiyyətin hesaba alınması.	2 s	2 s
	VI. Təlimin təşkili formaları.	8 s	8 s
1.	Təlimin təşkili formalarının inkişafı tarixindən. Dərs: onun xüsusiyyətləri, tipləri . Dərsin strukturu.	2 s	2 s
2.	Qeyri-standart dərslər. Təlim texnologiyalardan dərs sistemində istifadə imkanları.	2 s	2 s
3.	Təlimin təşkilinin digər (köməkçi) formaları.	2 s	2 s
4.	Təlimin təşkili formalarından asılı olaraq şagirdlərin müstəqil işi, onun tipləri və növləri.	2 s	2 s
	VII. Didaktikanın müasir problemləri.	10 s	10 s
1.	Təlim prosesinin yeni texnologiyaları haqqında anlayış. Təlim prosesində yeni texnologiyaların struktur və funksional komponentləri. Təlim prosesində yeni texnologiyaların tətbiqi prinsipləri.	2 s	2 s
2.	Təlim prosesinin yeni texnologiyalarının sosial, fəal və yaradıcı vətəndaşın formalaşmasında rolu. Fəal təlimin mahiyyəti.	2 s	2 s
3.	Təlim prosesinin spiralvari inkişafı. Şagirdlər qarşısında qoyulan tələblərin onlar tərəfindən həyata keçirilə bilməməsinin səbəbləri və mövcud çatışmazlığın olmaması üçün öyrədici mühitin (əşyavi, informasiyalı, sosial-psixoloji, emosional) olmasının vacibliyi. Yeni təlim texnologiyalarının tətbiq olunduğu dərslərdə konstruktivizin və əməkdaşlıq fəlsəfəsi.	2 s	2 s
4.	Yeni texnologiyalar əsasında qurulan təlimin prinsipləri. Fəal (və ya interaktiv) dərsin strukturu. Fasilitator-müəllimin problemləli vəziyyətin, dialoji mühitin formalaşdırma bacarığı. Portfolio. Yeni təlim texnologiyaları tətbiq olunan dərslərdə şagird	2 s	2 s

5.	<p>fəaliyyətinin stimullaşdırılması.</p> <p>Təlimdə informasiya-kommunikasiya texnologiyalardan (İKT) istifadə, Milli Kurikulumun tətbiqi. Yeni təhsil paradıqlarının axtarılması, inkişafetdirici təlim nəzəriyyəsinin müxtəlif sistemlərinin işlənməsi ilə bağlı psixoloji və pedaqoji aspektli araşdırmaların yeni texnologiyaların tətbiqinə yönəldilməsi.</p>	2 s	2 s
----	--	-----	-----

Tövsiyə olunan ədəbiyyat.

1. Təhsil haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı: İqtisadçılar MMC, 2009.
2. Ağayev Ə.Ə. Təlim prosesi: ənənə və müasirlik. Bakı: “Adiloğlu”, 2006.
3. Abbasov A.N., Əlizadə H.Ə. Pedaqogika. Bakı, Resenans, 2002.
4. Abbasov A.N. Pedaqogika. Bakı: Mütərcim, 2010
5. Bədiyev S.R. Yeni təlim texnologiyalarından mühazirə mətnləri. Bakı, Dərələyəz, 2009.
6. Əhmədov B.A., Rzayev A.Q. Pedaqogikadan mühazirə konspektləri. Bakı: Maarif, 1983.
7. Əfəndiyev T.M. Pedaqoji düşüncələr. Bakı: Maarif, 1987.
8. Əbdəl-Həqq, İsmət. Müəllim hazırlığında konstruktivizm. Beynəlxalq konfransın materialları. Bakı fevral, 2004.
9. Xəlilov S.S. Təhsil, təlim, tərbiyə. Bakı: Azərbaycan Universiteti, 2005.
10. İbrahimov F.N. Təlimin mükəmməl sistemi. Bakı: Mütərcim, 2000.
11. İbrahimov F.N. Təlimin dərk edilməsinə “sistem-struktur baxımından-yanaşma”. Bakı: Mütərcim, 1999.
12. İbrahimov F.N. Təlimdə sistem daxili münasibətlər. Bakı: Mütərcim, 1999.
13. İbrahimov F.N. Ümumi pedaqogikadan mühazirələr. Bakı: Mütərcim, 2010.
14. Həsənov A., Ağayev Ə. Pedaqogika. Bakı, 2007.
15. Talıbov Y.R., Ağayev Ə.Ə., Eminov A.İ., İsayev İ.N. Pedaqogika. Bakı: Adiloğlu, 1992.
16. Kazımov N.M. Müqayisənin nəzəri və əməli problemləri. Ağılın sönməz məşəli. Bakı, 2005.
17. Əhmədov M.Ç., Əliyev M.İ., Qasımlı M.C və b. Orta təhsilin yeni perspektivləri (Qərb təhsil sisteminin təcrübəsi əsasında) Bakı: Adiloğlu, 2006.
18. Mehrabov A., Abbasov Ə., Zeynalov Z., Həsənov R. Pedaqoji texnologiyalar. Bakı: Mütərcim, 2006.
19. Mehdizadə M.M. Ümumtəhsil məktəblərində təlim-tərbiyə prosesinin təkmilləşdirilməsi yolları. Bakı: Maarif, 1982.
20. Kərimova F.Y., Əhmədova M.C., Varrella G., Reyli Ə. İntegrativ kurikulum: mahiyyəti və nümunələri. Bakı: Adiloğlu, 2006.
21. Məktəb pedaqogikası (Şukina Q.İ. redaktorluğu ilə) Bakı: Maarif, 1982.
22. Mərdanov M.C., Ağamalıyev R.A., Mehrabov A.O., Qardaşov T.V. Təhsil sistemində monitorinq və qiymətləndirmə. Bakı: Çarşıqoğlu, 2003.
23. Mehrabov A.O. Təlim prosesində konstruktiv öyrənmə modeli. Azərbaycan məktəbi jurnalı. 2005 №3
24. Mehrabov A.O. və b. Pedaqoji texnologiyalar. Bakı: Mütərcim, 2006.
25. Paşayev Ə.X., Rüstəmov F.A. Pedaqogika. Bakı, 2002
26. Kazımov N.M., Həşimov Ə.S. Pedaqogika. Bakı: Maarif, 1996.
27. Fi Delta Kappan. Konstruktivizm nəzəriyyəsi. Beynəlxalq konfransın materialları. Bakı fevral, 2004.
28. Məktəbdə vətəndaş tərbiyəsi. Bakı: Nur, 2002.

29. Lİ.Eybrəhmənsn. İnteraktiv təlim nədir? Beynəlxalq konfransın materialları. Bakı, fevral, 2004.
30. Şorn.F. və b. Fəal təlim. Bakı, 2003.
31. Veysova Z. Fəal təlim metodlarına giriş kursu. Bakı: Meqa-Print, 2004.
32. Veysova Z. Fəal/İnteraktiv təlim. Unisev. Bakı, 2009.
33. Махмудов М.И. Проблемное обучение. (основные вопросы теории), М: Педагогика, 1975.
34. Махмудов М.И. Современный урок. М: Педагогика, 1981.
35. Ситаров В.А. Дидактика. М: Просвещение, 2004.